

Nu vom încheia aceste sumare considerații fără a aminti despre cuplurile comice: Poponete — Tivriș și Mitu — Nate, care circulă prin piesele autorului, având mai cu seamă roluri de rezoneri, ceea ce nu-i împiedică să fie pitorești și de o simțeață simpatică. Pe Poponete și Tivriș îi întâlnim prima oară în **Comedie cu olteni**, în rol de caraule de noapte cam fricoase: **Tivriș, de ce i se lasă omului curajul-n călăie cîteodată?** Ca să-și țină inima, ei vorbesc tare în tocul nopții, sperînd somnul sătenilor, cărora le oferă păremii de felul acesta: **Pe lumea asta dacă nu respecti ordinea, mai bine să nu trăiești în ea.** Și cum în satul în viziune comică nu se poate întimpla nimic grav, ei găsesc doar tineri îmbrățișați pe la porți, cărora, ca să nu-i părăsească părinților, le cer cîte o oală de vin.

Îi rogăsim în **Frumoasele olandeze** avansați ca îngrijitori la grajduri, cărînd nutrețul cu spinarea și socotînd pe calculator, obiect cu care se fudulesc, zilele-muncă și porțiile de fin, dar visînd un aparat în care să bage finul și să iasă laptele, fără să mai fie nevoie de vacă. Ca și Mitu și Nate (care, ne amintim, auzînd că muzica face vacile să dea mai mult lapte montaseră la grajduri un gramofon stricat), și ei fetișizează tehnica. Din cuplul Mitu și Nate, autorul a dorit

să facă purtători de cuvînt oltenesc și românesc împotriva primejdiei războiului atomic, în **Doi olteni în cosmos**, încercînd și formulele comicului absurd. Piesa e însă ratată. În fond, cele două cupluri repetă, prin jovialitate și simțeață, tradiționalele personaje ale snoavei populare, Păcală și Tîndală.

Unii i-au reproșat autorului frustetea, dar se știe că umorul de tip rural respinge subtilitatea. Alții i-au reproșat lipsa de distanță față de personaje, dar distanță față de obiectul comic și-o ia doar ironistul, umorul presupune, dimpotrivă, apropiere, fiind o persiflare izvorîtă dintr-o atitudine binevoitoare. Alții, în sfîrșit, au văzut în lipsa de ascuțit satiric o scădere. Dar satira vizează formele sociale, or, omul social e ameliorabil și umoristul țaran nu atacă ameliorabilul, căci pentru el doar „năravul din fire n-are lecuire”.

Nu de mult, Gheorghe Vlad a împlinit 60 de ani. E o vîrstă a bilanțului și autorul poate fi mulțumit, el a lucrat cu reușite certe la edificarea umorului de tip rural în noile condiții sociale ale satului socialist, impunîndu-l conștiinței estetice contemporane.

Constantin RADU-MARIA

CAL EIDOSTOP

CAL EIDOSTOP

„Caragiale anticălătorel” e intitulat un interesant articol semnat de Florin Faifer în „Convorbiri literare” (iunie 1987). Marele scriitor e prezentat ca un citadin incorigibil, greu de urnit într-o călătorie, amator doar de o „plimbărică” și mai ales de o șucetă interminabilă cu amicii.

Chiar și în autoezilul berlinez, scăpat de „străvechiul balamuc de țesături și de intrigi bizanti-

ne, dorul de țară bîntuie în comparațiile frecvente cu locurile de acasă, ajungînd pînă la nostalgia reîntoarcerii în... „Haimanalenburg”...

★

Actrița-poetă Cristina Tacoi de la Teatrul „Nottara” ne-a încîntat recent cu o excelentă carte de proză: „Călătorie în absență”, apărută la Editura Eminescu.

★

Cine-și mai amintește de talentatul actor Cazimir

Belcot? Cine știe că a fost premiantul clasei conduse de C. I. Nottara, fiind coleg cu Ion Manolescu, Ciprian, Mișu Fotino, Maria Filotti?

Din păcate, a încetat din viață la numai 32 de ani, Arghezi caracterizîndu-l atunci astfel: „Rolurile sale erau obiectul unui studiu activ și adînc”.

Un documentat medalion semnat de Mihai Apostol a apărut în „Contemporanul” (nr. 25/1987).

BIETUL MEU MARAT!

de **Aleksei Arbuzov**

Piesă „de sullet” deopotrivă pentru actori și pentru spectatori. **Bietul meu Marat!** alătură „clipe de adevăr” din existența a trei tineri (doi băieți îndrăgostiți de aceeași fată), în trei momente cruciale (blocada Leningradului, cînd fac cunoștință într-o casă cruțată de bombardament; sfîrșitul războiului, cînd încearcă să-și reia preocupările, reîncercînd firul brutal întrerupt; reintîlnirea în 1959, cînd speră să poată repara o stupidă eroare sentimentală). Mai mult sau mai puțin favorizată de soartă, dar oricum pretimpuriu maturizată de război, fragezii adolescenței, înainte de a se cunceaște bine pe ei înșiși, învață să-i prețuiască pe cei din preajmă, și așa se leagă între ei o traică prietenie; povestea de dragoste se va complica tocmai datorită acestui puternic sentiment. În buna tradiție a valorificării textului prin interpret („Totul prin actor”, cum spune Efros), prof. univ. Călin Florian și-a propus ca împreună cu cei trei studenți să îște frumuseți din miezul fierbinte al concretului, al banalului, creînd o atmosferă frustă, impregnată însă de poezie. Apropierea de adevărul vieții se produce în timp stilistici diferiți. Primului act îi corespunde o privire printr-o lupă ușor deformantă, în cheie amuzant-grotescă, ceea ce face ca actorii să se plaseze pe orbitele personajelor

păstrînd o anume marjă de ironie ce-i va feri de edulcorări. Comunicarea dintre interpreți este tulburătoare, au reacții insolite și poze candid inefabile, parodiînd cu tandrețe iconografia filmului „de război”. Scenografia (Lászlo Ildikó) sugerează mai întîi un provizorat dezolant; în aceeași încăpere, la început golită de obiecte, se acumulează treptat un mobilier oarecare, al unui cămin oarecare, conventional. Lida Mihaelei Rădescu e gingașă și retractilă, cochetează copilaros și se resemnează demn, fără a-și refuza însă speranța. În interpretarea lui Bogdan Caragea, Marat, deși e o fire bătaioasă, nu-și găsește resurse să se lupte pentru iubirea sa; obiceiul de a se întrece cu gluma, de a fantaza excesiv îi atrage disprețul Lidei, care însă nu va înceta să-l iubească, dintr-un spirit de prostească oravadă, ratează șansa de a fi iertat, șovăie, nu concepe să o ia înainte prietenului handicapat și suferă apoi în tăcere. Dorin Andone este un Leonidik mureat de complexe, dar și cu un teribil curaj de timid, care dă dovadă de tenacitate și perseverență: totuși, el este cel care va avea puterea să renunțe, să cedeze și să-i lase pe ceilalți doi să încerce să găsească fericirea.

Pe parcursul reprezentății, interpreții devin din ce în ce mai solidari cu eroii, astfel că ultima replică — „Nu te teme să fii fericit” — răsună intens emoționant.

Interesant (și nu doar din punct de vedere didactic), acest tur de forță care demarează în notă acuzat parodică și se încheie pe lacrimă.

CALEIDOSCOP

CALEIDOSCOP

Cinstirea memoriei mareli scriitor și filozof Lucian Blaga a devenit o tradiție pe meleagurile sale natale. În pragul anotimpului estival, la Lăncrăm, Sebeș, Alba Iulia au avut loc sesiuni de comunicări și spectacole omagiale. Un apreciat recital din opera poetului a susținut cu acest prilej actorul Ion Buleandră de la Teatrul de Stat din Sibiu.

★

Comemorarea a trei sferuri de veac de la moartea lui Caragiale a fost consemnată și în „Con-

temporanul” (nr. 25/1987), cu un grupaj de articole sub genericul „Chipul mereu nou al clasicului”. Semnează Valentin Silvestru („Ce se mai poate spune despre Caragiale?”), Cezar Tabarcea („Un mare lingvist”) și Cristian Teodorescu („Epicul din culise”).

★

În cadrul ediției a 15-a a „Zilelor Eminescu” de la Botoșani și Ipotești, talentatul actor al Teatrului Mic Dinu Manolache a prezentat într-un reușit recital suita „scrisorilor”.

★

Teatrul Dramatic conștăntean a îmbogățit și diversificat peisajul stagiunii estivale de pe litoral cu numeroase manifestări literar-artistice. Consemnăm expunerea susținută de dr. Romeo Profit — „Trecut și prezent în viața artistică a Dobrogei”, însoțită de un grupaj de versuri și proză în interpretarea actorilor Valentina Bucur-Caragașian, Emil Birlădeanu, Maria Nestor, Lică Gherghilescu și Nina Udrescu.

ficarea literaturii de ficțiune. În multe scrieri contemporane pe teme istorice, istoria împiedică desfășurarea normală a literaturii, literatura falsifică istoria, Mihnea Gheorghiu are talentul și inteligența să rămână aproape de evenimentul istoric și să urmărească nu o dramă morală (posibilă în alte circumstanțe și cu alți actori) ci, repet, una de esență politică. (...).

Autorul face efortul de a cuprinde toate forțele politice ale momentului și, fără a complica prea mult lucrurile, să dea înainte de orice justificarea unui eveniment patetic. Această justă perspectivă asupra unei istorii complicate face posibilă literatura ce crește în marginea istoriei". (Eugen Simion — în vol. *Mihnea Gheorghiu, „5 lumi ca spectacol“*), ed. cit., pp. 395—396).

Alte opinii : Marian Popescu — „Teatrul“, 4/1977 ; Romulus Diaconescu — „Ramuri“, 15 mai 1977 ; „România literară“, 19 mai 1977 ; Bernád Agoston — „A Hét“, 27 mai 1977 ; Florin Tornea — „Scinteia“, 9 iunie 1977 ; Al. Covaci — „Steaua“, 6/1977 ; Florian Potra — „Teatrul“, 6/1977 ; Virgil Munteanu — „Teatrul“, 6/1977.

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICATE

Tudor din Vladimiri, evocare dramatică în 5 acte și 8 tablouri, București, Fondul literar al scriitorilor din R.P.R., 1957 și apoi ESPLA, 1957.

Zodia taurului, reportaj dramatic în trei părți — „Teatrul“, 12/1970 și Buc., Ed. Militară, 1972.

Capul — dramă-spectacol în două părți — „Ramuri“, 2/1975 și „Tribuna“, 22 mai 1975 (fragmente).

Unul din doi. Teatru. București, Ed. Eminescu, 1975.

Cuprinde : 1601 — *Capul* ; 1821 — *Zodia taurului*.

Patetica '77, piesă de teatru în două părți, după romanul „În război“ de Dui-liu Zamfirescu, „Teatrul“, 1/1977.

„5 lumi ca spectacol“. Teatru comentat, București, Editura „Eminescu“, 1980. Cuprinde : *Ficrul și Aurul* (Burebista), scenariu de film ; *Capul* — dramă-spectacol în două părți ; *Cantemir și Mușchetarul român* — scenariul unui film despre Dimitrie Cantemir ; *Zodia taurului*, reportaj dramatic în trei părți ; *Patetica '77*, piesă de teatru în două părți, după Dui-liu Zamfirescu.

IV. OPINII CRITICE GENERALE (selectiv)

„Formula sa de teatru se bazează pe ideea că istoria este un dat pentru spectator, acestuia fiindu-i cunoscute faptele și deznodământul lor. Finalitatea teatrului său nu este, deci, inițială, ci de pătrundere mai clară a fenomenului istoric de care trebuie să se apropie cu antenele sensibilității și gândirii moderne, explorând semnificațiile subtile ce scapă rememorărilor festive și globale. Comentariul în manieră brechtiană conferă scriiturii un pronunțat caracter de dezbatere, la care cititorul și, deopotrivă, spectatorul trebuie să devină complici pe deplin angajați. Așa se face că, uneori, firul narativ este întrerupt, logica stabilită a evenimentelor ignorată în favoarea formulei de «teatru în teatru», fiindcă Mihnea Gheorghiu năzuiește interpretarea nu numai a faptelor, ci și a epocii, în multiplele și complexe lor legături“. (Romulus Diaconescu — „Dramaturgi români contemporani“, Craiova, Ed. „Scrisul românesc“, 1983, pp. 234—240).

CALEIDOSCOP

Muzeul Literaturii Române a organizat, în cadrul tradiționalei „ROTONDA 13“, o evocare dedicată personalității lui Horia Lovinescu, de la a cărui naștere s-au implinit 70 de ani.

Au participat : Natalia Stancu, Paul Everac, Alecu Popovici, Valentin Silvestru, Dan Tărchilă, Pavel Țugui, Nicolae Ciobanu — directorul muzeului. A prezidat acad. Șerban Cio-

culescu. Momente din dramaturgia lui Horia Lovinescu au fost interpretate de actori Gilda Marinescu, George Constantin și Alexandru Repan.

CALEIDOSCOP